

מצובה לסטף

עונה מומלצת: כל השנה, כשמדובר במעיין - בעיקר בקיץ

התאמת המסלול: לכל המשפחה

קושי המסלול: קל מאוד

אורך המסלול: כשני קילומטרים וחצי

משך המסלול: שעתיים וחצי בניחותא.

מפה: מפת סימון שבילים מס' 9, "מבואות ירושלים"

(מהדורה אחרונה ומעודכנת ביותר הודפסה בשנת 2006)

הגעה מהמרכז: נוסעים על כביש ירושלים-תל-אביב (מס' 1) מזרחה עד מחלף הראל. במחלף פונים ימינה, לכיוון מעוז ציון. חוצים את הישוב וחולפים על פני המחצבות. כעבור שני קילומטרים לערך מגיעים לכיכר וממשיכים בה ישר (כביש מס' 395) לכיוון צובה (כדי להחנות רכב בנקודת הסיום מומלץ לפנות לעבר הר איתן והסטף ולהשאיר רכב אחד במגרש החניה העילי של הסטף, בסמוך לבית הקפה). נכנסים לקיבוץ צובה ונוסעים ישר לעבר הגבעה ממול, בהתאם לשילוט המוביל למעיין. בדרך כבר ניתן לראות את שרידי הישוב הקדום. עולים בכביש הצר המקיף את הגבעה מימין (דרום) ויורדים בו עד לשילוט צנוע המורה ימינה, לעבר המעיין. פונים וחונים בחניון המסודר.

• **המסלול אינו מעגלי, יש צורך בהקפצת רכבים.**

• **אזהרה:** במהלך הטיול בצובה יש להיזהר מבורות פתוחים ולהימנע מטיפוס על קירות וגגות בשל סכנת מפולת.
• **כששער הקיבוץ נעול, ניתן להיכנס לאתר דרך "קיפצובה" - פארק שעשועים השייך למשק. הכניסה אל המעיין בתשלום, שעות הפתיחה: באמצע שבוע בתיאום בלבד (טלפון: 02-5347000) בשישי ובשבת בין השעות 11:00-16:00.**

מנקודת החניה יוצא שביל מסומן בסימון שבילים ירוק. הוא מתפתל בינות למטעים של קיבוץ צובה. באביב פורחים עצי התפוח בפריחה חגיגית מרהיבה ובראשית הקיץ מבשילים התפוחים על העצים וצבעם - ירוק רענן ואדום כהה - מראה משובב נפש במיוחד. בין המטעים צומח ספק שיח ספק עץ, צמח בר הקרוי אוג הבורסקאים. כשטועמים את הגרגירים היבשים היוצרים את האשכולות הכהים שבקצה ענפיו, מגלים שטעמם חמוץ עד כי ניתן להכין מהם משקה הדומה בטעמו ללימונדה. בעבר שימשה חומציותו של הצמח לעיבוד עורות ומכאן מקור השם - 'בורסקאים'.

פה ושם נתקלים בשרידי מבנים. למרות שרוב בתי הכפר הקדום מקובצים בראש התל שנותר מאחור, בכל זאת ניתן למצוא כמה בתים מפוזרים בשטחים החקלאיים. בביקור בהם אפשר ללמוד כי לרובם קירות אבן עבים במיוחד, שנועדו לשאת את משקל הכיפה שבתקרה וכן לבודד מפני חום וקור. לכולם כמעט חלונות קטנים ומועטים - לצורכי הגנה מקור ומפאת המנהג המוסלמי לשמור על צניעותן של יושבות הבית.

ככל שמתרחקים מהתל זוכים בתצפיות טובות יותר ויותר עליו, המאפשרות להבין את מיקומו של הכפר מבחינה אסטרטגית ולהבחין ביופייה של הגבעה עליה הוא בנוי, היוצרת קו מתאר עגול וסימטרי כמעט כנגד הרקיע.

בסטייה קטנה מהמסלול מערבה אפשר לבקר בעין צובה (במקום שילוט ברור, הכניסה לנקבה כרוכה בתשלום, טל': 02-5347000). זהו מעיין שכבה רגיל - מי הגשם שמחלחלים בקרקע מגיעים עד שכבה אטומה, אותה אין הם יכולים לחדור. בהצטברותם מעליה, קורה שהם מוצאים מוצא החוצה ונובעים על פני השטח. המעיין היה בעבר מקור החיים של הכפר. כאן נפגשו כולם, התרחצו ואולי גם נחו עם פרי טרי ביד, נרגילה מעשנת ורגליים במים. כניצבים ליד המעיין עולה השאלה מדוע לא בנו את הכפר בסמוך אליו? התשובה צומחת מסביב - המטעים, שגם אם גדשו בעבר עצים מסוגים שונים, התקיימו כאן כבר אז, וכעדות - שפע הטראסות. השטח המתון יחסית טוב לחקלאות ותושבי הכפר העדיפו לנצלו לצורך זה ולגור בנקודה גבוהה ומוגנת יותר. משום כך נדרשו להשקיע מאמץ יומיומי ניכר בהבאת מי השתייה אל הבתים.

כשנכנסים אל האמה וממנה אל ראשית הנקבות, שנועדו להגביר את שפיעת הנביעה, חשים מיד בקרירות שאופפת את המקום. לפי הסברה קמרון האבן המרשים מעל מוצא הנביעה הימנית נבנה בימיו של המלך הורדוס.

מהמעיין שבים חזרה אל השביל המסומן ירוק. השביל יורד מעט וממשיך לאורך אותו קו גובה לאורך השלוחה דרומה, לעבר הכיכר שבה חולפים עם הרכב בדרך לקיבוץ. חוצים את הכביש בזהירות וממשיכים אל הרכב שהושאר במגרש החניה מעל הסטף. במידה ולא הושאר רכב בקצה המסלול, לא יהיה מנוס מאשר לשוב חזרה באותה דרך.

עודכן בתאריך 1.10.2011

כל הזכויות שמורות © ליותם יעקבסון